

Σημείο Εξόδου Ένα - Γιώργος Πολυμενάκος

Η μαύρη σημαία στην πρύμνη της φορτηγίδας που πλησιάζει στο Νησί κρέμεται στον ιστό της παραιτημένη, σαν να πιστεύει ότι οι μέρες των κυματισμών της πέρασαν, ότι οι άνεμοι θα παραμείνουν για πάντα υποτελείς, εδώ, στο βασίλειο της άπνοιας, σε έναν τόπο όπου το παρόν μοιάζει παντοτινό και το μέλλον απαγορευμένο.

Στο Νησί-Καθαρτήριο κουμάντο κάνουν οι Εξαγνιστές. Τι είδους Καθαρτήριο όμως είναι τούτο εδώ, απ' όπου καμιά ψυχή δεν πρόκειται να αναπηδήσει στον Παράδεισο;

Αν σε κάποια στιγμή στο κοντινό μέλλον η πόλη που ζείτε βρισκόταν σε κατάσταση εγκλεισμού μετά από μια παγκόσμια καταστροφή (χωρίς ηλεκτρική ενέργεια, με όλα τα αγαθά πρώτης ανάγκης να σπανίζουν) και σας δινόταν η δυνατότητα να ανήκετε σε μια προνομιούχο μειοψηφία θυσιάζοντας τις προσωπικές σας ηθικές αξίες, τι θα κάνατε;

Αν την πόλη αυτή κυβερνούσε κάποια απολυταρχική εξουσία που θα σας ζητούσε να συμμετάσχετε στη φυσική εξόντωση όποιου προσπαθούσε να βρει καταφύγιο στον τόπο σας αντιμετωπίζοντάς τον de facto ως Άλλο ή Μολυσμένο, θα βρίσκατε τη δύναμη να αντισταθείτε; Και με ποιο κίνητρο;

Σε αυτά τα δύσκολα ερωτήματα επιχειρεί να απαντήσει ο συγγραφέας αποφεύγοντας να δώσει εύκολες λύσεις.

Ένα από τα δέκα καλύτερα μυθιστορήματα της χρονιάς 2021 στα βραβεία του περιοδικού "Ο Αναγνώστης".

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Προχωρημένο σούρουπο.

Τρεις άντρες κάθονται σιωπηλοί γύρω από ένα τραπέζι.

Το φως που έρχεται από τη γυμνή λάμπα οροφής τρεμοπαίζει, πότε έρχεται, πότε χάνεται, σαν να υπάρχει κάποιο σοβαρό πρόβλημα στην ηλεκτροδότηση και κάποιος, κάπου, κάνει απελπισμένες προσπάθειες να το λύσει.

Μοιάζει σαν να είναι έτοιμοι να συντάξουν και να υπογράψουν κάποια διακήρυξη.

Μπροστά τους δεν υπάρχει κάποιο χαρτί αλλά αυτή την εντύπωση δίνουν καθώς κοιτάζουν ανυπόμονα μια τέταρτη θέση που παραμένει κενή, σαν αυτός, ο τέταρτος που δεν έχει έρθει ακόμη, να είναι κάποιος που το κύρος του είναι απαραίτητο για να έχει ισχύ και νόημα το σχέδιο που έχουν προετοιμάσει και τις λεπτομέρειες του τις έχουν συζητήσει ήδη, συνωμοτικά, τις προηγούμενες ημέρες.

«Έχει αργήσει» λέει αυτός που στο μέλλον θα πάρει το όνομα Χαντ.

«Θα έρθει» λέει με σιγουριά αυτός που θα έχει μελλοντικά το όνομα Βίρτζιλ.

«Κι εγώ το ίδιο πιστεύω» λέει αυτός που σε λίγους μήνες θα καταχωρηθεί στα αρχεία της Πόλης ως Κερ.

Πάνω στην ώρα μπαίνει και ο τέταρτος. Αυτός που θα λάβει το όνομα Ντεντ.

Κάθεται στην κενή θέση χωρίς να χαιρετήσει. Δεν κοιτάζει τους άλλους τρεις που έχουν στραφεί προς το μέρος του, ανυπόμονα, και προσπαθούν να διακρίνουν στην έκφρασή του ποιαν απόφαση έχει πάρει.

Προσπαθούν μάταια. Το φως πέφτει πάνω στο πρόσωπό του διακεκομμένα, πότε έρχεται, πότε χάνεται, η φωτεινή σιγουριά ότι θα τους ακολουθήσει εναλλάσσεται με τη σκοτεινή αβεβαιότητα της αμφιβολίας και του λυκόφωτος, που το ενισχύουν οι μισόκλειστες γρίλιες στα παράθυρα.

«Το σκέφτηκα καλά» λέει, χωρίς να τους κοιτάζει.

Έχει σκύψει ελαφρά και μοιάζει να παρατηρεί κάτι πάνω στο τραπέζι.

Κάτι αόρατο στους υπόλοιπους.

«Δεν θα συμμετάσχω. Είναι πολύ αργά πια για οποιαδήποτε αντίδραση».

Καθώς μιλάει, το βλέμμα του συνεχίζει να είναι προσηλωμένο σ' εκείνο το κάτι που είναι ορατό μόνο από αυτόν. Ακουμπάει τα χέρια του πάνω στην επιφάνεια του τραπεζιού και καμπυλώνει τις παλάμες του με έναν τρόπο παράξενο, σαν να αγγίζει κάτι στρογγυλό, σαν να γυρίζει ελαφρά μια κρυστάλλινη σφαίρα, σαν κι αυτές που, στα παραμύθια, προβλέπουν το μέλλον.

«Τον άφησαν, τον αφήσαμε, να πάρει τις τύχες μας στα χέρια του. Τώρα πια δεν γίνεται τίποτε».

Σηκώνει τα μάτια, μοιάζει σαν να μην μπόρεσε να δει εκείνο που αναζητούσε, ανάμεσα στις κυρτωμένες παλάμες του, τους κοιτάζει, και λέει:

«Τώρα, έχει υπό τον έλεγχό του το μοναδικό ένοπλο σώμα μέσα στην πόλη. Έχει υπό τον έλεγχό του, την ίδια μας τη ζωή. Κάθε προσπάθεια είναι καταδικασμένη σε αποτυχία και θάνατο. Δεν θα σας ακολουθήσω», καταλήγει.

Οι άλλοι τρεις τον κοιτάζουν, προς στιγμήν, σιωπηλοί.

«Αφού αυτή είναι η απόφασή σου, δεν θα προχωρήσουμε», λέει, σπάζοντας πρώτος τη σιωπή, ο Χαντ.

«Δεν θα κάνουμε τίποτε», λέει ο Κερ. «Αλλά θα το μετανιώσουμε, κάποτε. Θα το μετανιώσεις κι εσύ μαζί μας. Είμαι βέβαιος».

Ο Βίρτζιλ κοιτάζει έξω από τις μισόκλειστες περσίδες, το σκοτάδι που πέφτει πάνω από την πόλη και παραμένει σιωπηλός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ντεντ

Τον ξύπνησε ένας επίμονος ήχος. Άνοιξε τα μάτια του και κοίταξε άτονα το μικρό κουρδιστό ξυπνητήρι. Επτά. Ώρα να σηκωθεί. Η πλευρά του κρεβατιού δίπλα του, άδεια, παγωμένη.

Η Τρις πρέπει να έφυγε στην ώρα της, ώρες πριν, μέσα στη μαύρη νύχτα, να πάει για δουλειά.

Δεν την άκουσε. Πρέπει να σηκώθηκε ήσυχα για να μην τον ξυπνήσει.

Σηκώνεται και ντύνεται όσο πιο γρήγορα μπορεί. Η θερμοκρασία μέσα στην κρεβατοκάμαρα πρέπει να έπεσε στη διάρκεια της νύχτας κάτω από τους δέκα βαθμούς.

Διασχίζει το άδειο από έπιπλα σαλόνι. Κάποτε ήταν διακοσμημένο με πολλή φροντίδα, αλλά αυτή ήταν μια άλλη εποχή.

Ανοίγει το μοναδικό ντουλάπι της κουζίνας, παίρνει στα χέρια του το μικρό γυάλινο βάζο και μαζεύει με ένα κουτάλι την τελευταία ποσότητα καφέ που έχει απομείνει. Πρέπει να θυμηθεί να περάσει μετά τη δουλειά να πάρει τα εκατό γραμμάρια που δικαιούται.

Ρίχνει πίσω στο βάζο τη μισή ποσότητα καφέ για να έχει η Τρις όταν γυρίσει.

Ανακατεύει τον καφέ του στο μπρίκι, ζάχαρη δεν υπάρχει, τέλειωσε. Μήνες πριν. Ακόμα και γι' αυτούς.

Ο καφές φουσκώνει, έχει ένα χρώμα ξεπλυμένο καφέ αλλά μοιάζει με καφέ, σβήνει το γκαζάκι και βγαίνει στο μπαλκόνι να στρίψει ένα τσιγάρο.

Τους επιτρέπει η Πόλη να έχουν ακόμη το σπίτι τους. Την αετοφωλιά τους. Η βεράντα βλέπει προς τον κόλπο. Το βλέμμα του, συνήθεια της δουλειάς, σαρώνει το τοπίο απ' άκρη σ' άκρη.

Στα αριστερά, προς τα ανατολικά, εκεί που αρχίζει ο ηλεκτροφόρος φράχτης που περιζώνει την πόλη σε όλο το βορινό τμήμα της, οι δεξαμενές καυσίμων αχνοφαίνονται μέσα στο μισερό πρωινό φως.

Γύρω τους περιπολούν αρκετές μικροσκοπικές μαύρες κουκίδες, η πρωινή βάρδια του σώματος των «Περιπατητών Ανάμεσα στον Λαό».

Δεν ξέρει ποιος τους έδωσε αυτό το αστείο όνομα αλλά οι ίδιοι κάνουν τη δουλειά που τους έχει ανατεθεί με υπέρμετρη σοβαρότητα. Ίσως εξαιτίας της ελαφρότητας του ονόματος που τους δόθηκε.

Στα νότια, στη μέση του κόλπου, δεσπόζει, τον κλείνει σχεδόν ολόκληρο, το νησί.

Το Καθαρήριο. Εκεί δουλεύει η Τρις.

Οι υψικάμινοι στους αποτεφρωτήρες δουλεύουν αυτή την ώρα στο ρελαντί, καίνε μόνο τα απορρίμματα της πόλης που φτάνουν ως εκεί με μεγάλες φορτηγίδες, και λερώνουν τον ορίζοντα με ένα βαθύ μαυροκόκκινο χρώμα σαν αίμα που στέγνωσε πάνω σε μολυσμένο αέρα.

Αν έκαιγαν και από το άλλο, το βιολογικό καύσιμο, θα φαινόταν. Θα το έβλεπε σαν στιγμιαίες αναλαμπές, σαν πινελιές ανοιχτού κυανού μέσα στις βρώμικες κόκκινες φλόγες. Αλλά αυτή την ώρα καίνε ήσυχα, στο ρελαντί. Φαίνεται δεν έφτασε κάποιο πλοίο χθες το βράδυ στο λιμάνι.

Στα δεξιά, προς τα δυτικά, στα όρια του οπτικού του πεδίου, μπορεί να δει τις εγκαταλειμμένες εγκαταστάσεις της βάσης του πολεμικού ναυτικού που υπήρχε κάποτε εκεί.

Πλοiάρια του σώματος των Ναυαγιστών περιπολούν γύρω τους μέρα-νύχτα. Μπορεί να τα διακρίνει, ακόμα κι από τόσο μακριά. Είναι λίγο πιο σκοτεινές, οι πλωτές αυτές φιγούρες, από την γκρίζα θάλασσα που πάνω της κινούνται.

Πετάει το μισοτελειωμένο τσιγάρο, δέκα μέτρα χαμηλότερα, στον τιμεντένιο δρόμο. Πέφτει μέσα σε μία από τις λακκούβες που υπάρχουν εκεί χρόνια τώρα και σβήνει με ένα άηχο ρςς μέσα στα βρόμικα νερά που λιμνάζουν εκεί κάτω.

Χαμογελάει αδύναμα. Δεν έχει χάσει την ικανότητά του στο σημάδι.

Μπαίνει πάλι μέσα στο σπίτι, φορτώνεται το μεγάλο, βαρύ σακ βουαγιάζ, διπλοκλειδώνει βγαίνοντας τη βαριά ξύλινη πόρτα και αρχίζει να κατεβαίνει τα σκαλιά που οδηγούν στον δρόμο. Στον διάδρομο του ισογείου ρίχνει μια αδιάφορη ματιά στη μούχλα που κατατρώνει τους τοίχους και βγαίνει έξω στο φως ενός άρρωστου ήλιου που έχει αρχίσει να ανατέλλει.

Αρχίζει να κατηφορίζει προς το λιμάνι, προς τον Αρμό, προς τις παλιές εγκαταστάσεις της Cosco.

Δύο Περιπατητές που συναντά καθώς κατεβαίνει, παραμερίζουν με σεβασμό, συγκρατούν τα σκυλιά τους που θέλουν να χυμήξουν καταπάνω του, τον χαιρετάνε με ένα ελαφρύ σκύψιμο του κεφαλιού. Δεν τους ανταποδίδει τον χαιρετισμό. Τους σιχαίνεται. Κι αυτούς και τη δουλειά που κάνουν. Ο σεβασμός που του δείχνουν, το ξέρει, είναι ψεύτικος. Σε πρώτη ευκαιρία, στο πρώτο στραβοπάτημα, θα τον αναφέρουν, χωρίς δεύτερη σκέψη.

Φτάνει στον Αρμό, δείχνει το πάσο ελευθέρας στον φρουρό της πύλης και προχωράει προς το τέλος του ντοκ, προς τον μεγάλο γερανό που υψώνεται σαράντα μέτρα πάνω από το έδαφος.

Το ασανσέρ δεν λειτουργεί, ούτε καν υπάρχει πια. Το έχουν από καιρό ξηλώσει, έχει πάρει τον δρόμο του προς το Μεγάλο Ανακυκλωτήριο.

Περνάει χιαστί στην πλάτη του το μεγάλο βαρύ σακ βουαγιάζ και αρχίζει να ανεβαίνει προσεκτικά την κάθετη μεταλλική σκάλα που βρίσκεται στα δεξιά της γερανογέφυρας και οδηγεί στην κορυφή της.

Ένα ελαφρύ, δύσοσμο αεράκι, φτάνει ως αυτόν από τη μεριά της θάλασσας, δυναμώνει καθώς ανεβαίνει τη σκάλα, και κάνει τα μάτια του να δακρύζουν.

Τρις

Την ξύπνησε μια ελαφριά δόνηση στο δεξί της χέρι κι ένας απαλός, συνεχής πόνος χαμηλά στην κοιλιά. Άνοιξε τα μάτια και έριξε μια νυσταγμένη ματιά στις φωτεινές χρονικές ενδείξεις του ρολογιού στον δεξιό της καρπό. Δύο η ώρα.

Πρέπει να θυμηθεί να κοιτάξει μήπως βρει ανταλλακτική μπαταρία για το μικρό της ρολόι. Αν τα φτύσει η μπαταρία του ρολογιού που φοράει τόσον καιρό τώρα, θα πρέπει να βάζει το ξυπνητήρι και να ξυπνάει και ο Ντεντ μέσα στα μαύρα μεσάνυχτα. Και δεν το θέλει αυτό, γιατί ο Ντεντ έχει προβλήματα με τον ύπνο του: πετάγεται ξαφνικά και φωνάζει δυνατά, πολύ δυνατά, και μετά δεν μπορεί να ξανακοιμηθεί.

Παίρνει τον μικρό φακό που έχει δίπλα της στο κομοδίνο, τον ανάβει μόλις βγαίνει στον διάδρομο, και προχωράει νυσταγμένη προς το μπάνιο. Ο πόνος χαμηλά στην κοιλιά συνεχίζεται αλλά, ευτυχώς, δεν αυξάνεται (ποτέ δεν είχε ιδιαίτερα προβλήματα με την περίοδό της, από μικρή).

Κάθεται στην μισοσπασμένη λεκάνη, αφήνει τα νυχτερινά ούρα να κυλήσουν και παίρνει ένα κομμάτι από εφημερίδα τοίχου για να σκουπιστεί. Το αίμα δεν είναι ακόμη πολύ, δεν έχει λερώσει το εσώρουχό της. Σηκώνεται και βάζει προσεχτικά ένα μικρό κομμάτι απορροφητικό ύφασμα στην μέσα πλευρά του εσώρουχου – λευκή πετσέτα χεριών πρέπει να ήταν κάποτε, και ρίχνει λίγο νερό στη λεκάνη από τον κουβά που βρίσκεται δίπλα στη ραγισμένη μπανιέρα. Πρέπει να θυμηθεί να τον ξαναγεμίσει από τη δεξαμενή βρόχινου νερού που έχουν στην ταράτσα – ο Ντεντ όλο το ξεχνάει.

Δεν θα φτιάξει καφέ, έχει δει από χθες ότι τελειώνει, δεν θα έχει ο Ντεντ όταν σηκωθεί.

Ρίχνει μέσα στο μεγάλο σακ βουαγιάζ ένα πλαστικό μπουκάλι νερό για να έχει να πίνει στη δουλειά, βάζει στην άκρη το γυάλινο μπουκάλι που έχει αφημένο

αποβραδίζ κολλητά στην εξώπορτα, βγαίνει, κλείνει απαλά την πόρτα και αρχίζει να κατεβαίνει δύο-δύο τα σκαλιά προς τον δρόμο. Έχει αργήσει.

Με το που βγαίνει από την εξώπορτα του κτιρίου πέφτει πάνω της - καταπρόσωπο - ένα δυνατό φως που την τυφλώνει και ακούει το απειλητικό γρύλισμα σκυλιών, ακριβώς μπροστά στα πόδια της.

Είναι δύο Περιπατητές που της κλείνουν τον δρόμο.

«Χαρτιά, συμπολίτισσα!», λέει ο ένας επιτακτικά.

Σκατά συμπολίτισσα, σκέφτεται καθώς τείνει προς το μέρος τους το πάσο που έχει κρεμασμένο με μια μικρή αλυσίδα στο λαιμό της.

Το φως του φακού μένει μερικά δευτερόλεπτα πάνω στο πάσο, μετά αποτραβιέται.

«Καλή δουλειά, συμπολίτισσα. Καλή και παραγωγική μέρα να έχεις!»

Δεν απαντάει. Ξέρει ότι την αναγνώρισαν, από την πρώτη στιγμή, όλοι ξέρουν που μένει ο Ντεντ, αλλά ήθελαν να κάνουν το κομμάτι τους, τα βρομόσκυλα.

Τους προσπερνάει αμίλητη και κατηφορίζει τρέχοντας προς τη θάλασσα.

Προς την Γερμανική Σκάλα. Επίσημα δεν λέγεται πλέον έτσι. Αλλά όλοι χρησιμοποιούν το παλιό της όνομα. Κανείς το καινούργιο.

Σε λίγα λεπτά φτάνει στην παραλία, βλέπει στ' αριστερά της να διαγράφεται μέσα στο νερό, η σκοτεινή σιλουέτα του βουλιαγμένου τιμμεντένιου πλοίου που υπάρχει εκεί, κανείς δεν θυμάται από πότε, κάνει ένα τελευταίο σάλτο και μπαίνει στη λάντζα που την περιμένει ανυπόμονα για να λύσει και να φύγουν.

Προς το νησί.

Κοιτάζει πίσω της, προς την προβλήτα που απομακρύνεται και τη μεγάλη ταμπέλα που έχουν βάλει εκεί, ποιος ξέρει για ποιον λόγο:

«ΣΗΜΕΙΟ ΕΞΟΔΟΥ ΕΝΑ».

Αρχίδια σημείο εξόδου σκέφτεται. Κανείς δεν μπορεί να πάει ποτέ πιο πέρα από το Νησί.

Στρέφει το κεφάλι της προς τα εκεί, προς το νησί, και αφήνει το βλέμμα της να περιπλανηθεί στις μικρές φωτιές που ανάβουν σε όλο το μήκος του και στις άλλες, τις μεγάλες, που προσπαθούν να πυρπολήσουν τον μαύρο ουρανό που αιμορραγεί πάνω από τις υψικαμίνους.

Καθώς πλησιάζουν, η αποφορά γίνεται όλο και πιο δυνατή. Την φέρνει μέχρι το πρόσωπό της ο νυχτερινός άνεμος.

Είναι τόσο παγωμένος που κάνει τα μάτια της να δακρύζουν.